

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ : การวิเคราะห์ข้ามกรณี” มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อศึกษากระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ และเพื่อศึกษาผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ 2. เพื่อวิเคราะห์ข้ามกรณีความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุ พิจิตร เพชรบูรณ์ และ 3. เพื่อพัฒนาแนวทางการร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาในลักษณะข้ามกรณี มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร
 - ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 5 การจัดกระทำข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ.2555 – สิงหาคม พ.ศ. 2555 จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการทางโทรศัพท์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ตลอดจนการสร้างเครื่องมือในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ กระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ ผลลัพธ์อันเกิดจากความ

ร่วมมือระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ และการพัฒนาแนวทางความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการศึกษารายกรณีและข้ามกรณี

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

2.1 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 3 แห่งที่จัดตั้งขึ้นมาโดยองค์กรภาคประชาชน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นมาโดยองค์กรภาคประชาชนและได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 แห่งนี้เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการโดยองค์กรภาคประชาชน โรงเรียนอื่นๆ ที่เหลือจะเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นโครงการดำเนินงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเลือกโรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์/องค์กรสวัสดิการชุมชน เนื่องจากจะทำให้มองเห็นภาพความร่วมมือที่ชัดเจน
2. จากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นทำให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุที่ใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 3 แห่ง คือ 1) โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร 2) โรงเรียนผู้สูงอายุพะเยา และ 3) โรงเรียนผู้สูงอายุเลย โดยโรงเรียนผู้สูงอายุทั้งสามแห่งมีคุณลักษณะ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 โรงเรียนผู้สูงอายุที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ก่อตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง	ปีที่ได้รับการจดทะเบียน	จังหวัด	ภูมิภาค
อาจารย์มงคล จินดามัง	2550	2552	พิจิตร	เหนือตอนล่าง
อาจารย์พัฒนา สุขเกษม	2551	2553	พะเยา	เหนือตอนบน
อาจารย์สมหมาย ปัทม์ชัยภูมิ	2552	2553	เลย	ตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุพะเยาเป็นอันดับแรก ต่อมาผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุเลยและพิจิตร ตามลำดับ โดยทุกแห่งยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4. เป็นครูใหญ่ผู้ก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมมือในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุของแต่ละโรงเรียน มีจำนวน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามโรงเรียนผู้สูงอายุ

โรงเรียน	จำนวน (คน)										
	ครูใหญ่	วิทยากร	นายอำเภอ	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	นักการเมืองท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	เจ้าอาวาส	ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	อื่นๆ	รวม
พิจิตร	1	1	-	-	-	1	1	-	-	3	7
พะเยา	1	2	1	-	-	1	2	1	-	3	11
เลย	1	1	-	1	1	-	2	-	1	3	10

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1) ครูใหญ่ของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน
 - 2) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ นายอำเภอ พัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3) วิทยากรซึ่งเป็นข้าราชการเกษียณอายุ
 - 4) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
 - 5) เจ้าอาวาส
 - 6) อื่นๆ ได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนผู้สูงอายุ
- รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 28 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต โดยเครื่องมือทั้งสองนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

2) นำเครื่องมือไปทดสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมของภาษา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- รองศาสตราจารย์ ดร. สุพจน์ บุญพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านองค์การและการจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายสาธารณะและระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญอริ ยีหิมะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาว่าแบบสัมภาษณ์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่า IOC (IOC: Index of Item Objective Congruence) ในการตรวจสอบผู้วิจัยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามเกณฑ์ ดังนี้

- ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

- ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ผลการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ได้ค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 และค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 แสดงความข้อคำถามทุกข้อวัดได้ตามวัตถุประสงค์ (ภาคผนวก ค.)

โดยได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- ประเด็นเรื่องเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือให้เพิ่มคำถามเรื่องความร่วมมือกับกิจกรรมผู้สูงอายุอื่นๆ อย่างไร

- ประเด็นเรื่องกระบวนการความร่วมมือให้เพิ่มคำถามเรื่องการแข่งขันและการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันด้วย

- ประเด็นเรื่องผลลัพธ์ที่เกิดจากความร่วมมือให้เพิ่มคำถามเรื่องการที่หน่วยงานต่างๆ มีส่วนให้โรงเรียนประสบความสำเร็จได้อย่างไร

3) นำเครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและแนะนำในประเด็นต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล 2) เจาะลึกที่นำไปสู่ความร่วมมือ 3) กระบวนการความร่วมมือ และ 4) ผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือ

โดยรูปแบบและจำนวนของคำถามในแบบสัมภาษณ์แต่ละตอนนั้นมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 เจาะลึกที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเจาะลึกที่นำไปสู่ความร่วมมือ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 กระบวนการความร่วมมือ เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับกระบวนการความร่วมมือของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 ผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือ เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ

สำหรับแบบสังเกต ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต ประกอบด้วยประเด็นเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการจัดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้นักเรียน สภาพและบรรยากาศในการจัดกิจกรรม สถานที่ตั้งโรงเรียน สภาพภายในโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ตลอดจนผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์สำหรับลงพื้นที่ ได้แก่ สมุดบันทึก เครื่องเขียน เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างความสัมพันธ์และตารางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต

ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้กรอบการสังเกตของ Lyn Lofland (1971: 14-15 อ้างถึงในนิศา ชูโต, 2546) ดังนี้

1. การกระทำ (Acts) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์หนึ่งในช่วงเวลาสั้นๆ ในที่นี้ผู้วิจัยสังเกตการกระทำและพฤติกรรมของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. กิจกรรม (Activities) หมายถึง การกระทำของหลายๆ คน ความผูกพันของการกระทำ ในที่นี้ผู้วิจัยสังเกตกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ
3. ความหมาย (Meaning) หมายถึง การให้ความหมายของการกระทำหรือกิจกรรม ในที่นี้ผู้วิจัยสังเกตการให้ความหมายของการกระทำจากคำพูดที่แสดงออกมาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
4. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลหลายๆ คน ในที่นี้ผู้วิจัยสังเกตการมีส่วนร่วมของครูใหญ่ วิทยากรและนักเรียนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ในการบริหารจัดการ โรงเรียน
5. ความสัมพันธ์ (Relationship) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมมือในการบริหารจัดการ
6. สถานที่ (Settings) ผู้วิจัยสังเกตสภาพแวดล้อมที่อยู่ในสนามคือ โรงเรียน เช่น สถานที่ตั้ง สภาพโรงเรียน ห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยมีวิธีการดังนี้

1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ใช้กับครูใหญ่ของโรงเรียน โดยผู้วิจัยติดต่อก่อนนัดหมายและให้แนวคำถามไว้ล่วงหน้าก่อนการสัมภาษณ์ ประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ได้แก่ เจื่อนใจที่นำไปสู่ความร่วมมือ กระบวนการความร่วมมือ และผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือ

2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ใช้กับครูใหญ่และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคน โดยกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์อย่างกว้างๆ ให้มีลักษณะสำคัญคือ

- แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ
- แบบตะล่อมกล่อมเกลา เพื่อทราบความรู้สึกและแนวคิดของครูใหญ่และผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ
- การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการสัมภาษณ์เฉพาะเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการรู้เป็นพิเศษ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเพื่อใช้ข้อมูลประกอบการวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับเจื่อนใจที่นำไปสู่ความร่วมมือ กระบวนการความร่วมมือ และผลลัพธ์อันเกิดจากความร่วมมือ

2) ใช้ประกอบผลการวิจัย โดยศึกษาเอกสารของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาแนวคิด ผลงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกตและวิเคราะห์เอกสาร อุปกรณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ

4.3 การสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังทำวิจัยเรื่อง ความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้วิจัยแนะนำตัวต่อครูใหญ่และแนะนำตัวต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญอื่นๆ ช่วงเวลาในการสัมภาษณ์ถือตามผู้ให้ข้อมูลสะดวกและสังเกตบรรยากาศเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอน รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือน โดยแต่ละโรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้

โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร

ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ไปแนะนำตัว แจ้งความประสงค์และขออนุญาตนัดหมายเพื่อการสัมภาษณ์และให้ครูใหญ่แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนอื่นๆ รวมทั้งผู้วิจัยยังมีโอกาสรู้จักเลขานุการโรงเรียนทำให้การประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ เป็นไปอย่างสะดวก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูใหญ่และผู้ให้ข้อมูลที่โรงเรียนบ้านเนินยาวอันเป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งได้มีโอกาสพูดคุยกับนักเรียน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนมีโอกาสสนับสนุนงานกิจกรรมของผู้สูงอายุที่โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมตัวกันเพราะนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เหงาแล้ว ยังทำให้มีรายได้เล็กๆ น้อยๆ ด้วย

โรงเรียนผู้สูงอายุพะเยา

ผู้วิจัยรู้จักโรงเรียนผู้สูงอายุพะเยาร่วมๆ กับโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตรแต่มีโอกาสดำเนินทางไปสัมภาษณ์ครูใหญ่ของโรงเรียนผู้สูงอายุพะเยาก่อนพิจิตร เนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตรอยู่ในช่วงฟื้นฟูหลังอุทกภัยยังไม่พร้อมในการให้สัมภาษณ์ เช่นเดียวกับโรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร ผู้วิจัยโทรศัพท์ไปแนะนำตัวกับครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุพะเยา สำหรับที่พะเยาผู้วิจัยมีโอกาสไปนอนค้างคืนที่บ้านครูใหญ่ของโรงเรียนอยู่หลายวัน ทำให้สังเกตถึงแนวคิดในการอุทิศตนเพื่อผู้สูงอายุและวิถีชีวิตของครูใหญ่อีกด้วย ครูใหญ่เองก็พาผู้วิจัยตระเวนไปดูศูนย์การเรียนรู้ตามวัดต่างๆ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเห็นมนุษยสัมพันธ์ของครูใหญ่ที่มีให้กับคนอื่นๆ และยังมีโอกาสไปเยี่ยมชมวิทยาการของโรงเรียนผู้สูงอายุที่บ้านพักด้วย

โรงเรียนผู้สูงอายุเลย

แม้ว่าจะเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งหลังสุดในบรรดาโรงเรียนทั้งสามแห่ง แต่เมื่อผู้วิจัยสังเกตสภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนแล้วพบว่า มีการวางแผนการดำเนินการที่ค่อนข้างดี มีระบบ และมีการเตรียมการนำเสนอผลการดำเนินการที่ดี รวมทั้งกิจกรรมที่นำเสนอมีความหลากหลาย ผู้วิจัยสามารถนัดหมายกับครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุเลย โดยความอนุเคราะห์ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย นางกรนิภา ไตรพิน ที่ช่วยนัดหมายอาจารย์สมหมาย ปัทม์ชัยภูมิ และกรรมการของโรงเรียนให้กับผู้วิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสพูดคุยกับนักเรียนของโรงเรียน โดยทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

4.4 ตารางการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

กิจกรรม	ช่วงเวลา		
	โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร	โรงเรียนผู้สูงอายุพะเยา	โรงเรียนผู้สูงอายุเลย
ติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูล	30 เมย. 55	25 เมย.55	26 เมย.55
- ส่งมอบหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย - แนะนำตัว	1 พค. 55	1 พค. 55	2 พค.55
ศึกษาข้อมูลโรงเรียนผู้สูงอายุ	2 พค.- 3 พค. 55	1 พค.- 2 พค.55	4 พค. – 5 พค. 55
เก็บข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนสภาพแวดล้อม	11 พค. 55	5 พค. 55	1 มิย.55
- สัมภาษณ์ครูใหญ่และผู้ให้ข้อมูล - สังเกตกิจกรรมของโรงเรียน - สังเกตพฤติกรรม/การกระทำ - สังเกตความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ	12 พค. 55 - 17 พค. 55	6 พค.55 - 10 พค. 55	2 มิย.55 - 6 มิย. 55

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตมาทำการลดทอนข้อมูล การแสดงข้อมูล การสร้างข้อสรุปและยืนยันข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้ามกรณีและการนำเสนอข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การลดทอนข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเลือกข้อมูลในจุดที่น่าสนใจ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการพูดคุยในสิ่งที่น่าสนใจ ทำการทดสอบซ้ำ เขียนข้อสรุปชั่วคราว แบ่งข้อมูลออกเป็นประเด็นๆ ไปเพื่อให้เกิดความชัดเจน ข้อมูลใดหาได้ไม่ครบผู้วิจัยต้องปรับและหาข้อมูลใหม่ทำต่อเนื่องเช่นนี้จนงานวิจัยแล้วเสร็จ

5.2 การแสดงข้อมูล

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะเลือกตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตประกอบการจัดทำข้อสรุป เพื่อแสดงให้เห็นและเข้าใจเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ กระบวนการความร่วมมือและผลลัพธ์ของความร่วมมืออันเชื่อมโยงไปสู่การวิเคราะห์ข้ามกรณีและการสรุปผลต่อไป

5.3 การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลในช่วงแรก ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ทำให้มองเห็นความเหมือน ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง และได้เก็บข้อสรุปเบื้องต้นไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลต่อเนื่องไป และพัฒนาข้อสรุปย่อยไปสู่ข้อสรุปใหญ่หรือการวิเคราะห์แบบอุปนัย

5.4 การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ประกอบด้วย

5.4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ได้แก่

- 1) การตรวจสอบแหล่งเวลา โดยผู้วิจัยสังเกตการณ์กิจกรรม การประชุมที่จัดโดยโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดในเวลาที่แตกต่างกัน
- 2) การตรวจสอบแหล่งสถานที่ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานที่ที่แตกต่างกันเพื่อตรวจสอบว่าจะได้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่
- 3) การตรวจสอบแหล่งบุคคล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5.4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive) เพื่ออธิบายสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต รวมทั้งผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบข้ามกรณี โดยนำข้อมูลของโรงเรียนทั้งสามแห่งมาเขียนอธิบายแสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง ความเหมือน และความคล้ายคลึงตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ภายหลังจากเปรียบเทียบความร่วมมือในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุพิจิตร พะเยาและเลยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิจัยมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในเครื่องมือ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุต่อไป

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย
- บทที่ 4 ผลการวิจัย
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สำหรับในบทต่อไป เป็นการเสนอผลการวิจัย